

ZABURZENIA PSYCHICZNE SPRAWCY CZYNU ZABRONIONEGO
JAKO PRZEDMIOT ROZPOZNANIA W PROCEDURZE WYKROCZENIOWEJ
PO 1 LIPCA 2015 ROKU

Streszczenie

Zdolność podmiotową sprawcy wykroczenia do przypisania mu winy determinują takie okoliczności jak osiągnięcie wymaganego ustawą wieku oraz odpowiedni stan psychiczny. Zaburzenia psychiczne będące źródłem niepoczytalności lub poczytalności ograniczonej normowanej przez Kodeks wykroczeń, prowadzą do ograniczenia w stopniu znacznym zdolności rozpoznawania czynu lub kierowania postępowaniem, co w konsekwencji wyłącza winę lub ogranicza odpowiedzialność wykroczeniową. Istnienie wątpliwości co do stanu psychicznego sprawcy wykroczenia implikuje powołanie przez uprawniony organ procesowy biegłych lekarzy psychiatrów do przeprowadzenia badania psychiatrycznego. Wątpliwości te muszą być jednak uzasadnione i obiektywne, uprawdopodobnione przez dowody lub spostrzeżenia organu procesowego. Opinia biegłego psychiatry ma istotne znaczenie procesowe, wskazuje bowiem na zachowanie sprawcy w czasie popełnienia czynu zabronionego, a także przed i po jego dokonaniu, co umożliwia ocenę czy jego stan psychiczny pozwala mu na udział w postępowaniu, w tym na podjęcie samodzielnej obrony. Diagnoza sądowo-psychiatryczna niesie również negatywne konsekwencje dla osoby badanej, z tego względu nie może stać się formalnością w każdej sprawie o wykroczenie. Ustawa z dnia 27 września 2013 r. znowelizowała przepisy proceduralne stosowane w sprawach o wykroczenia m.in. w zakresie regulacji dotyczących treści opinii psychiatrycznej wydawanej przez biegłych, a także formalnej obrony obligatoryjnej. Artykuł podejmuje próbę ustalenia zakresu tych zmian oraz ich wpływu na realizację gwarancji procesowych sprawcy wykroczenia.

Słowa kluczowe: niepoczytalność oraz poczytalność ograniczona w Kodeksie wykroczeń; diagnoza sądowo-psychiatryczna w postępowaniu w sprawach o wykroczenia; obrona obligatoryjna w postępowaniu w sprawach o wykroczenia

MENTAL DISORDERS OF A PERPETRATOR OF AN ILLEGAL ACT
AS SUBJECT TO EXAMINATION IN THE PETTY OFFENCES PROCEDURE
AFTER 1 JULY 2015

Summary

The imputability of guilt to a perpetrator of a petty offence is determined by such circumstances as the legally required age and mental condition. Mental disorders that entail insanity or partial sanity, as provided in the Code of Petty Offences, result in major limitations as to the acknowledgment of an act as illegal or the instituted course of proceedings, which, consequently, excludes guilt or restricts liability. Doubts regarding the offender's mental fitness lead to the appointment by the authorised judicial body of expert psychiatrists to perform a psychiatric examination. Yet, such doubts must be justified, objective, and supported by evidence or observations of the authority in charge of the proceedings. The opinion of an expert psychiatrist is pivotal to the proceedings as it explains the offender's

conduct during and after the committed illegal act, which helps determine whether their mental condition allow their participation in the proceedings, including self-defence. The court's and psychiatric diagnosis also leads to adverse consequences for the examined individual and, therefore, must not be regarded as a mere formality in any petty offence case. The Act of 27 September 2013 amending the Code of Petty Offences and some other acts revised the procedures applicable in petty offence cases, e.g. regarding the provisions on the content of psychiatric opinion issued by the appointed experts and the formal obligatory defence. The article aims to look into the scope of this revision and the impact of changes on the exercise of procedural guarantees of the offender.

Key words: insanity and partial sanity in the Code of Petty Offences; court's and psychiatric diagnosis in petty offences procedure; obligatory defence in petty offences procedure